

DOLENJSKE NOVICE

... Dolenjske Novice izhajajo vsak drugi četrtek: ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto 14 K., za pol leta 7 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 16.— K., za Ameriko 18.— K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Šolske knjige

in vse šolske potrebščine se dobijo in se bodo dobile v Novem mestu pri J. Krajec nasl. na Ljubljanski cesti - in pri Urb. Horvatu na Glavnem trgu.

O razvoju in zoritvi grozdja.

Piše B. Skalicky. (Konec.)

Pojemanje kisline in naraščanje sladkorja se vrši vso dobo, dokler grozd popolnoma ne dozori, to je, dokler pecelj grozda ne olešeni in dokler se list ne zbarva, pri belih in rdečih vrstah ali na rumeno, pri črnih na rdeče. Takrat je torej šele grozd popolnoma zrel in od tega časa naprej ne more od trte nič več pridobivati.

V boljše razumevanje, kako se od začetka rašče do polne zoritve množina in kakovost grozdja spreminja, slede podatki kmetijske šole v Šmihelu na južnem Tirolskem. — Tisoč grozdnih tam razširjene vrste „negrara“ je tehtalo in vsebovalo raztopnih snovi:

V sto kubičnih centimetrih (v 1/10 litra) mošta se je nahajalo:

	sladkorja	vseh prostih kislin
6. julija	0.85 g	2.63 g
16. julija	0.80 g	3.07 g
12. avgusta	1.96 g	3.36 g
23. avgusta	11.90 g	1.53 g
31. avgusta	13.40 g	1.06 g
9. septbr.	17.10 g	0.85 g
28. septbr.	18.40 g	0.75 g
12. oktobra	21.20 g	0.65 g

Iz predstojčih podatkov vidimo, kako močno raste, zlasti proti koncu zoritve, ne samo množina sladkorja v grozdju, temveč tudi množina pridelka sploh.

V štirinajstih dneh (od 28. septembra do 12. oktobra) je prirastlo grozdja na teži za 9%, sladkorja pa za 3%. Ob enem pa je padla kislina za 1‰. Ako računamo srednji vinski pridelek le 25 hektl. mošta na hektar, vidimo, da je v štirinajstih dneh prirastlo na hektar vinograda za 2 1/4 hl mošta več in da je ta mošt pridobil za 75 kg sladkorja več, torej povprek za 5 kg sladkorja na dan. Ako računamo sladkor po današnji ceni (12 kron za 1 kg), vidimo, da je prirastlo na dan za 60 kron zelo dragocenega materiala. Za toliko oškoduje vinogradnik tedaj samega sebe vsaki dan, za katerega potrga grozdje prezgodaj. Ker pa ob enem pada tudi kislina, je vino čedalje boljše in vsled večje moči stanovitnejše, tako, da je škoda vsled prezgodnje trgatve v resnici še dosti večja. — Vsak zares napreden in pameten vinogradnik naj vstraja torej do zadnjega in ne potrga grozdja prej, dokler ni popolnoma zrelo. Prisilne odredbe tu nič ne pomagajo, dokler na podlagi pouka ne zmaga priprosta ljudska pamet.

Pri nas je navada, da se grozdje veliko poprej potrga, predno je zrelo. Zato so naša vina v navadnih letih prekisla in preslabotna. Tako vino je bolj podvrženo pokvarjenju in ni sposobno za izvoz. Če se hočemo pripraviti za prepotrebno prodajo vina preko meje naše domovine, moramo v prvi vrsti trgati le zrelo grozdje. Ne prenažite se torej s trgatvijo, zlasti ne letos, ko je zoritve grozdja jako zaostala.

Dôba prezoritve. Ako pustimo popolnoma zrelo grozdje, čigar peclji so že leseni in listje trt zbarvano, še dalje

na trti, potem grozdje prezori. Grozdje tedaj sicer od trte nič več ne pridobiva, pač pa postaja njegov sok na škodo množini vedno bolj sladek vsled tega, ker se grozdje suši. Ob enem izgineva iz njega tudi kislina, zlasti ako se na grozdju naseli glivica (botrytis), ki kislino razkraja. Tako grozdje kaže plemenito ali žlahtno gnilobo. Iz njega se pripravljajo najfinejša, sladka vina, kakor jih najdemo v Tokaju na Ogrskem ali pa ob reki Renu na Nemškem.

Pri našem, po večini neugodnem jesenskem vremenu ne kaže puščati grozdja prezoreti.

Združenje vseh davkov v enoten davek.

(Po «Slov. Gospodarju».)

I.

V naši Jugoslaviji naj bi imela finančna oblast skrb, odstraniti vse sedaj vpeljane, nerazumljive davčne postavbe in vse davčne naredbe ter vpeljati za vsakega državljan razumljive in proste davčne postavbe.

Kaj potrebujemo toliko vrst davkov! Ali ne gre vse v eden in isti žep, iz katerega se mora jemati denar za javna bremena? Proč z našim zemljiškim, hišno-razrednim, najemniškim, občno pridobniškim, rentnim in dohodniškim davkom, proč s temi mnogimi, sedaj vpeljanimi in za prostega človeka nerazumljivimi postavami in zakoni, s temi preobilnimi napovedmi, dekreti in s tiskovinami, katere celo izobražen človek ne zna izpolnjevati, še manj pa prosto ljudstvo.

Vsak mesec je moral ubog državljan, obdačenec, tako tiskovino izpolniti. Koliko nepotrebne pisave je imel taisti radi izpolnjevanja teh tiskovin; koliko sitnosti pa je imel šele oni, ki ni bil zmožen, teh sam izpolniti. Koliko stroškov, potov in časa se je bilo potratilo, koliko dela so imele pošte za pošiljanje teh tiskovin in koliko več nepotrebne dela se je naložilo uradnikom in še koliko nepotrebne denarja se je potratilo za državne uradnike. Polovico manj davčnega uradništva bi se rabilo, ako bi ne bilo potreba za različne davke enega davkoplačevalca deset in še večkrat popisati ter vsake vrste davka

posebej odmeriti in spisovati plačilnih nalogov.

Koliko strankarstva in protekcije je bilo pri vseh teh naredbah! Koliko velikašev se pa marsikateri uradnik ni upal lotiti, drugi so zopet zaradi osebnih ali političnih razmer uživali olajšave. Koliko pa je bilo izgubljenega davčnega denarja za državo vsled zamolčane in neresnične napovedi! In konečno koliko dragega časa bi se prihranilo zanaprej v dvorani državnega zbora za naredbe novih, za državo koristnejših in potrebnih postav in zakonov, ako bi ne bilo treba s temi zvestimi davčnimi postavami se pečati.

Te nezdrave in neugodne razmere morajo v naši domovini izginiti in na njihovo mesto se morajo vpeljati postavbe, katere lahko razume vsak državljan, ne samo učen in izobražen človek. Naj se v prihodnje obdačijo državljanji sami po najboljši vesti in pravici.

Načrt nove davčne postavbe.

Vse dosedanje vrste davkov bi se naj odstranilo in združilo v samo en davek z imenom direktni davek. Vsa imena sedanjih raznih davkov naj izginejo. Obdačenec naj dobi le samo en plačilni nalog, v katerem je razviden ves znesek celoletnega davka. Vse doklade in razni drugi prispevki, kakor deželne, okrajne in občinske doklade naj se združijo v eden znesek. Denar, ki ga rabi dežela, okraj ali občina za svoje potrebe, naj se po odstotkih preračuni in dodane k skupni svoti. Vseskupni znesek naj se potem obdačencem od delilnih davčnih komisij po razmerah vsakega posameznega pravilno in pravično razdeli, da more obdačenec spoznati iz enega plačilnega naloga, koliko davka ima plačati na leto. Plačevalcu se torej naznani naenkrat, koliko da ima v tekočem letu javnega bremena ali plačila. Davkarija naj dobi za vsakega obdačenca eden in tisti znesek, v katerem so obsežena vsa javna bremena. Vse drugo računanje in poslovanje pri davkarijah naj izostane. Ti davčni zneski naj se zahtevajo od obdačenca v štirih obrokih in sicer: 1. februarja, 1. majnika, 1. avgusta in 1. novembra vsakega leta.

Pošljite darove za slepe vojake!

prej tako „moralni“ ti podivjajo, kolnejo, psujejo, tepejo, da se zavzet vprašaj, če so to isti ljudje, ki so ravnokar govorili kakor gospod z lece. In v tej družini je zbrano vse; oba, ne vsi trije spoli. Zakaj na rokah prinese mati svojega dojenčka, samo da more iti pit; ob oknih se gnetejo otroci in se uče gostilniške govoriče in plesa. Zamizami se deró: „vinca-ca, vinca-ca, vinca rumenga“, harmonike razglašeno vreseč sokolsko koračnico in obrabljen gramofon hrešči hrupavo pesem iz dolarske princepsnje.

Pa kje je vendar tako? Oh, kje? Kaj vem, kje ni tako! Naše dobro ljudstvo se je izgubilo in za tako popivanje ne potrebuje nobene posebne prilike; da pa sedaj-le o sv. birmi botri in stariši niso prav nič poslušali sveta, nabitega na cerkvenih vratih, to ve vsak, ki pozna razmere.

Vse, vse se mora združiti, da zatara to zlo, in tisti časi morajo biti mimo, ko so politične stranke imele pijanost za svojega najboljšega agitatorja.

„Kršenduš, kručafuks laudon,

údr hudiča, de se bó prec — — —!“
Krohó, krik, kletev; med ropotom in hrúšcem priletí iz veže vaške gostilne skozi hišna vrata na cesto možka postava, z večjo naglico, kakor si jo sama želi, in telebne v vsej svoji dolžini, z nosom naprej, po kamnitih tleh. V višini človeškega podhrbtíšča pa se pokaže med vrati še črevelj, vojaškega kroja, dobro nakovan, ki po storjenem delu spet izgine v gostilni; zmagoslavno zaloputnejo vrata.

Ko je nevarnost mimo, se mož na tleh začne spet pregibati; v prvem hipu se je bil potuhnil, da premoti sovražnika. No, udje so ostali celi, nos malo poceja, ampak klobuk je odletel daleč proč, tega bo težko dobiti spet na glavo. Da bi najprej vstal, pa se potem še priklanjal za pokrivalom, tega sam sebi ne zaupa. Priplazi se tedaj po vseh štirih do njega in ga kolikor mogoče postrani, „na korajžo“ povezne na omoteno glavo. Zdaj pa pokonci!

Trudi se in muči kakor novorojeno tele, ko se prvič postavlja na noge: če ima prednji konec od tal, mu odreko noge; če pa spravi ozadje kvišku, je glava pretežka. Po dolgih trdih bojih se vendar postavi na vihrave noge in odkobali — domov? O, kaj še? V sosedno gostilnico. Saj mora vendar dolenjska vas, če količkaj drži na-se, imeti vsaj dve taki skušnjavi v svoji sredi; ne morda zato, da bi bilo zaradi konkurence vino cenejše; nasprotno: ljudje so denarni in bahavi, dražje vino pa velja za boljše, če že je, ali ne. —

Ko so postavili neprijetnega piveca pod kap, se je družba sama s sabo zadovoljna vrnila v pivnico. Po neprijetno svežem zraku, ki so ga bili dobili v veži par dihljajev va-se, tako prijetno mami zaduhlo vzdušje v sobi: dim tobaka in petroleja, smrad potu in razlitega vina se debelo vali po nizki stanici in se meša z gostim prahom, ki ga vzdigujejo plešoči pari.

Ta ples je posebna umetnost našega ljudstva: na prostoru, ne večjem od dobre

mize, se vrtili po pet, šest parov in še ne zadevajo in ne padajo, razun če sami hočejo; in to mladi svet — pa tudi stari — prav dostikrat in rad hoče. Ob stenah in pri — če mogoče — zakurjeni peči, stoje mize, z njih se cedi vino, za njimi pa sede stari in modrujejo in se veselé veselé mladine. Pa pravi ta in oni: „Mladi svet mora imeti svoje veselje, samo če je pošteno; vpricho starišev mora biti, sami pa ne, seveda ne!“ Pa drugi: „Še Kristus je rad zahajal v družbo in je vino posvetil.“ In zdravica zaori: „Šest je vičev te vodé, k' je Jezus storil vino ž njé.“ In vse je v redu, vse zadovoljno, v svesti si svoje dobrote in poštenosti. Da pa so ga stariši v teku večera tako naložili, da že ne znajo več prešteti svojih pet otrok, ker jih vidijo že vsaj deset, da že zdavnaj ne vedoveč določiti, če ni ta ali ona hči s tem ali onim šinom drugih starišev izginila, — saj ne za dolgo! — tega Bog varuj možu očitati: sovražnik si „dobrega“ ljudstva, ne privoščiš mu „nedolžnega“ veselja in „prmejúš, ne posvečuješ nedelje.“

Franjo Neubauer:

Dekle svojemu fantu.

Oj pojdi spat mi
fántič moj,
da boš mi zlat
kot solčni soj,
ki šele zjutraj
pride v vas,
pozdravit mojih
rožic kras.
Ponóči pa
za góro skrit
ne hodi rôs
nebeških pit,
ne v vrt deklíči
cvetk budít.
Ne žge, ne peče
žar njegov
ne trav ne bilk
in ne cvetóv,
ki rôs škropi jih
blagoslov.

Ne moti rož,
ki sanjajo,
nedolžni cvet
ohranjajo,
skoz okno se
ne sklanjajo,
da jim ne škodi
nočni hlad,
da vedna jim
cveté pomlad!
Oj ljub mi boš
in drag in mil,
če vstaneš zdrav,
krepak in čil,
če jasen kakor
solčni soj,
gorák in čist
pogled bo tvoj.
Zato mi pojdi
v mirni stan,
kjer oče spava
ti skrban!

Kako te jaz
ljubila bi,
če mati sólze
lila bi,
ker sin ji jemlje
mir noči
in željam njenim
se smeji?!
Oj pojdi spat
mi nocoj
in jutri mi
pozdrav zapoj!
Glej, ptič molčí,
ko vlada noč,
a zjutraj dvigne
se pojoč
in k solncu plava
žvrgoleč,
tako mi ti
zapoj ljubeč!
Zavriskaj do
višav nebá,
da mi srcé
in vest spozna,
da moja sladka
si posest,
povsod mi vdan
in vedno zvest!

Kako trgamo neenakomerno zoreče grozdje.

Pri nas je ponajveč navada, da se vse grozdje hkrati potrga. To je pa le tedaj na mestu, ako grozdje enakomerno zori, kar se dogaja le v najboljših letih in le tam, kjer imamo po vinogradih zasajene vrste (sorte), ki ob tem času zorijo.

V naših mešanih nasadih pa najdemo v vinogradih najrazličnejše grozdne vrste, pozne in zgodnje, črne in bele pomešane. Da te vrste ne zore vse ob istem času, je umljivo; potrgati pa nezrelo grozdje z zrelem vred, je jako nespametno, kajti nezrelo grozdje kvaliteto dobrega neverjetno poslabša in da manj pridelka kot zrelo. Zato je pravilno, dane potrgamo

vsega grozdja ob istem času, ampak da ga potrgamo v istem redu, kakor zori. To bo posebno na mestu letos, ko se je vsled pomladne pozebe in vsled neprikladnega vremena v cvetju in tekom poletja grozdje jako neenakomerno razvijalo in bo tudi, kar že sedaj lahko opazujemo, zelo neenakomerno zorelo.

V takem slučaju je najbolj prav, da se vrši trgateg v treh dôbah, in sicer izvršimo najprvo predtrgateg (podbiranje), potem glavno trgateg in konečno še naknadno trgateg.

Predtrgateg izvršimo tedaj, ko vidimo, da so rane (zgodne) vrste grozdja v vinogradu že dozorele. Sem spada v naših krajih zlasti portugalka, potem črni burgundec in zgodnje rudeči veltlinec.

Te vrste grozdja potrgamo; če pa najdemo tudi pri teh tu pa tam še kak nezrel grozd, ga pustimo za poznejšo glavno trgateg. Ob enem z ranim oberemo tudi vse gnilo grozdje, vsaj najbolj zrelo grozdje navadno itak najraje gnije. Samo ob sebi umevno je, da ločimo belo grozdje od črnega in pa zdravo od gnilega.

Gnilo grozdje je treba takoj izprešati, mošt zažveplati, čez eden ali dva dni pretočiti, prezračiti in mu je dodati čistih drož ali vsaj nekaj (1 liter do dva litra na 100 litrov) mošta iz zdravega grozdja, da hitreje in čisteje pokipi.

Glavna trgateg se vrši tedaj, ko velika večina grozdja popolnoma dozori. Pri njej oberemo vse zrelo grozdje in zopet ločimo zdravo od gnilega. Z gnilim postopamo enako kot pri predtrgategi.

Vse nezrelo grozdje pustimo pa še dozoreti in ga potrgamo šele pri naknadni trgategi. Ako trgamo na ta način, dobimo več pridelka, ker je znano, da je zrelo grozdje bolj sočno in bolj moščevo kot premalo zrelo. Poleg tega pa dobimo pridelok veliko boljše kakovosti. Marsikomu se bo ta način trgateg zdel preveč zamuden.

V resnici pa ni tako, ker gre trgateg hitro od rok in ker imamo vsaj dosti več časa pri vsakratni trgategi grozdje dobro in pravilno pospraviti. Seveda je treba pri tem načinu trgateg vaje in zanesljivih delavcev, ki vedo, kaj delajo.

V mnogih krajih na Dolenjskem je itak že navada, da se trga na trikrat. V prvič se potrga portugalka in se podbere gnilo grozdje, potem pride glavna trgateg, pri kateri puščajo takrat še nezrelo zeleniko (kržatno) in črno kavščino (žametovko), katero potem poberejo pri poznejši naknadni trgategi. Želeti je, da bi se ta način trgateg pri nas letos splošno vpeljal.

B. Skalicky.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1919/20 na Trgovski šoli v Novem mestu.

Šolsko leto 1919/20 se prične v sredo, dne 1. oktobra s slovesno sveto mašo, ki se bo služila ob osmih zjutraj v kapiteljski cerkvi. Učenci in učenke se naj zberó nekaj pred osmo uro v kapiteljski cerkvi.

Redni šolski pouk se prične 2. oktobra ob osmih zjutraj v poslopju kr. državne realne gimnazije v pritličju. Vhod pri stranskih vratih.

Šolnina znaša 30 kron na mesec in se mora plačati 2. oktobra za dva meseca (oktober in november), 2. decembra za tri mesece (december, januar in februar) in 1. marca za pet mesecev (marec, april, maj, junij in julij).

V pripravljalnem razredu se bodo podučevali sledeči obvezni predmeti: verouk po 2 uri na teden, slovenski kot učni jezik po 5 ur, nemški jezik po 5 ur, trgovsko računstvo po 5 ur, geometrijsko oblikoslovje po 2 uri, zemljepisje po 3 ure, prirodopisje po 3 ure, prirodoslovje po 5 ur, lepopisje po 2 uri, skupaj 32 ur na teden.

V I. letniku pa so sledeči obvezni predmeti: verouk po 1 uro na teden, slovenski kot učni jezik po 4 ure, srbohrvaški jezik in dopisje po 3 ure, nemški jezik po 3 ure, trgovsko računstvo v I. sem. po 5 ur, v II. sem. po 3 ure,

trgovsko dopisje in kontorna dela v I. tečaju po 2 uri, v II. tečaju po 4 ure, knjigovodstvo v I. sem. po 2 uri, v II. sem. po 4 ure, nauk o trgovini in menicah v I. tečaju po 3 ure, v II. tečaju po 1 uro, zemljepisje po 3 ure, blagoznanstvo po 2 uri, tesnopisje po 2 uri in lepopisje po 2 uri, skupaj 32 ur na teden.

Razven teh predmetov se bo kot neobvezni predmet podučeval italijanski jezik in dopisje, eventualno tudi telovadba in petje.

V Novem mestu, dne 22. septembra 1919.
Ravnateljstvo.

Gospodarstvo.

Lesno oglje in naša industrija. Vsa industrijska in obrtna podjetja, ki rabijo lesno oglje, naj takoj javijo svojo polletno potrebo Centralni upravi za trgovački promet sa inostranstvom, podružnica, Ljubljana.

Podpore za dijake višjih in srednjih kmetijskih šol. Iz študijskega fonda za kmetijsko šolstvo je oddati več podpor slušateljem višjih in srednjih kmetijskih šol v domovini in v inozemstvu (Dunaj, Praga, Klosterneuburg), ki jih žele v svrhu svojih študij. Podpore bodo podeljene v taki višini, da omogočijo študij tudi v inozemstvu. Nekolkovanim prošnjam je priložiti študijska spričevala, krstni in domovinski list ter uradno potrjen izkaz o premoženjskih razmerah, v katerem je posebej navesti, ali prosilec uživa že kako ustanovo. Na tozadevno že vložene prošnje se bo istotako oziralo. Prošnje je vložiti do 30. septembra t. l. in jih nasloviti na Slovensko kmetijsko družbo v Ljubljani.

Raznotero.

Praznoverje na Srbskem. Belgrajska „Politika“ piše v podlistku „Belgrajske vedeževalke“ o neverjetnem razmahu praznoverja med vsemi sloji srbske družbe, posebno pa med ženstvom. Vse se vdaja magiji, spiritizmu, vedeževanju, prorokovanju in podobnim zablodam. V Belgradu ima malone vsaka večja ulica svojo „vračaro“ — vedeževalko, ki ugiba ljudem preteklost, sedanost in bodočnost iz kart, z dlani, iz skodele popite črne kave, iz fižola itd. Vsem tem vračaram se izvrstno godi, ker jim nikoli ne zmanjka hvaležnih obiskovalcev. Najbolj na glasu pa je neka „Femka“, ki se je nedavno poročila z orožniškim podnarednikom. Le-ta je zelo ljubosumen in Femka sme sprejemati poslej samo ženske obiskovalce. To je ženska srednjih let, ne grda, ne lepa, na vsak način pa inteligentna. Ona vedežuje iz skodelice. Pred njenimi vrati se zbirajo ženske od 3. ure zjutraj do kasno v noč. Tu vidiš odlične dame — kolikor mogoče priprosto oblečene, da ne vzbude pozornosti — kuharice in perice ter kmetice iz vseh krajev kraljevine. Marsikatera mora čakati 10 do 20 dni, da pride na vrsto. Med njimi so matere, ki bi rade zvedele za svoje sinove, zapuščene žene, maščevanja željne ljubimke, dekleta, ki ne morejo dobiti moža... Vsem „ugane“, vsem prorokuje in svetuje Femka in njeno kraljestvo se kljub številni konkurenci vsak dan širi. Morda bi le kazalo, da se tudi te vrste neumnost zakonito zavaruje pred nesramnim izkoriščevanjem?

Konec sveta. Kakor se pripoveduje, je prišel pred blizu 100 leti iz Severne Amerike George Ticnor, zastopnik tedanje še mlade ameriške literature, na Francosko, da bi se seznanil s tamošnjim literarnim svetom. Pisateljica de Stael ga je pozvala k sebi in tu se je sešel s Chateaubriandom. Ta je tekom pogovora zaklical: „Nobene vere nimam v evropsko družbo! — Čez petdeset let ne bo nobenega legitimnega samodržca v Evropi. Od Ruske pa doli do Sicilije bodo same militaristične monarhije! A čez 100 let? Čez 100 let bo nebo jako zatemnelo in megla bo tako gosta, da je človeške oči ne bodo prodrle. Velika beda bo. Priča bomo morda ne samo konca Evrope, ampak morda tudi

celega sveta.“ — Pred nedavnim časom sem bil dva dni pred smrtjo nekega starega gospoda na obisku in ta mi je med drugimi zanimivimi stvarmi, ki se tičejo svetovne politike, tudi omenil, da je on mnenja, da se nahajamo v zadnjem stoletju bivanja na zemlji, da kažejo vsa prerokovanjska znamenja že na to dejstvo.

Zdravstvena pravila pri Japoncih, ki pa tudi za nas veljajo, če hočemo živeti saj sto let, so: 1. Giblji se kar največ mogoče v zdravem zraku! 2. Hodi zgodaj spat in vstajaj zgodaj! 3. Spi najmanj 6 ur, a ne več, ko sedem in pol v temni sobi pri odprtih oknih! 4. Uživaj zmerno kavo in čaj, alkoholu in tobaku se odločno odpovej! 5. Meso jej samo enkrat na dan! 6. Vsako jutro se koplji v gorki vodi! 7. Svilena krila vrzi v ogenj, oblači se samo v volneno obleko! 8. Enkrat na teden si privošči počitek, ta dan pusti tudi pisanje in branje! 9. Ne delaj prevelikih naporov, čuvaj se preoblega duševnega dela! 10. Če si še samec, oženi se, če si vdovec, poišči si nemudoma drugo ženko! 11. Ne bivaj v preveč zakurjeni sobi!

Pridna hči in zlobna mati. Na grozen način se spolnijo včasih preklinjevanja zlobnih starišev nad svojimi otroci. Tako je zadela strašna nesreča mlado, pridno dekle v nekem kraju na Ogrskem, katero nesrečo ji je želela lastna hudobna mati v jezi. Dekle je služilo že več let v bližnji graščini pri mlatilnem stroju in živelo s tem sebe in svojo staro, zelo sitno in nepotrpežljivo mater. Nekega jutra je mati zopet zmerjala hčer radi neke malenkosti prav hudo in je na koncu zavpila: „Naj ti stroj polomi in zmečka roko!“ In res kmalu se je spolnila materina kletev na hčeri. Ker ni dovolj pazila, zagrabil jo je stroj za desno roko in jo odrezal prav pri rami. Nezavestno in vso krvavo so prinesli domov. Brezsrčna mati se je takoj spomnila svoje kletvine in se obnašala kakor bi zdivjala, ker jo je vest pekla in ji očitala, da je ona sama kriva te nesreče. Pridna hči je lepo tolažila svojo mater: „Saj imam še levo roko in tudi samo s to se vas upam preživeti.“

Premovanje konj v Št. Jerneju.

Dne 11. septembra t. l. se je vršilo v Št. Jerneju premovanje konj, prirejeno od konjerejskega odseka Slov. kmetijske družbe v Ljubljani. Da na lastne oči vidim, kakšen plemenski materijal se nahaja v krški dolini, sem se podal tja.

Ob 8. uri zjutraj so se začeli zbirati posamezni konjerejci s svojimi živalimi. Veselje je bilo gledati nekatere krasne eksemplarje. Premovanja se je vdeležilo:

50 kobil z žrebeti; 26 kobil tri- do štiriletnih. Dobile so kakih 36 daril.

30 žrebet dvehletnih; dobila so kakih 23 daril.

17 žrebet enoletnih; dobila so kakih 14 daril.

Posebno zanimanje so vzbujala dvehletna žrebeta, med katerimi sta bila dva polnokrvna, angleška.

Ako se spominjam na ceno takih žrebet pred vojno, bi bilo tako polnokrvno angleško žrebe za športnika vredno 15 do 20.000 kron. Koliko pa danes? Iz tega je razvidno, da tudi umni kmetovalec, zasledujoč trezno svoj cilj, doseže v konjereji mnogo uspehov in tudi dohodkov. Povrh tega pa zaslovi po celi deželi. Žalibog, da sem imeni obeh konjerejcev pozabil.

Edina napaka, katero sem opazil, je ta, da imajo vse materine kobile, katere morajo izvrševati težja kmečka dela, zadnje noge preveč sablaste. To je posledica slabega kovanja. Mlada žrebeta imajo lepo zraščene noge, (kar priča, da matere niso napak podedovale) kopita pa kovači od zadaj na petah preveč porežejo, vsled česar ni nad petami nobene kopitne stene; s starostjo in z delom se opira konj vedno bolj na sprednjo steno kopita, vsled česar se biceljeve kosti močno nategnejo, in kite, ki so na obeh straneh piščali pretegnejo; skočni sklep se s tem močno čez

normalno mero zavije. Čisto prav je omenil gospod štabni nadživinozdravnik g. Knaflič, da je treba naše kovaške pomočnike pošiljati v podkovsko šolo v Ljubljani, kjer imajo priliko, se izučiti v pravilnem kovanju konj. Naši kmetovalci sami morajo zahtevati, da kovači vzamejo več roga od spredaj kopita, ne pa od zadaj.

Druga važna stvar pri konjereji je, da pustimo žrebeta dosti dolgo sesati, ker le s tem je popolni razvoj mladiča zjamčen. Mladim žrebetom moramo v prvi vrsti privoščiti zadosti ovsu, katerega naj vsak konjerejec pridela kar mogoče največ. S preobilim krmljenjem suhe krme postanejo konji vampasti in kažejo malo živahnosti. — Tudi pašništvo je za konjerejo velike važnosti. Ako nimamo pašnikov, preskrbimo za žrebeta primerna tekališča, katera se lahko nadomesti s tem, da živalice ob delu tekajo poleg kobil. Nujna je za konjerejo pravilna ureditev hlevov, da so zračni, svetli in suhi. Tudi redna dnevna oskrba in nastiljanje močno upliva na svetlost dlake in razvoj telesa.

Kakor sem izvedel, se namerava vpeljati za št. Jernejski okraj rodovnik (plemenska knjiga). To je velike važnosti za tamošnjo konjerejo. Podlaga slovečih žrebcev je že tukaj; nadalji zarod se vpiše v tak rodovnik, da se vspehi kvalificiranih starišev še v poznem rodu opazujejo. Take živali, vpisane v rodovniku, se višje plačajo in brez skrbi kupijo.

Kar se konjereje in prašičjereje tiče, je lepa krška dolina v Sloveniji na prvem mestu. Tudi govodoreja je dobro zastopana, treba le še kravjerejo nekoliko povzdigniti. Torej le tako lepo naprej, da pride naš kraj na vrhunec in služi tudi drugim krajem za vzgled. Fran Malasek.

Domače in tuje novice.

Imenovanje. Njega Visočanstvo regent prestolonaslednik je z ukazom z dne 3. septembra 1919 imenoval g. vinarkega nadzornika B. Skalickega, z veljavnostjo od 1. aprila 1919 dalje, višjim vinarškim nadzornikom v VII. činovnem redu, pustivši ga na sedanjem službenem mestu v Novem mestu.

Poročil se je v Novem mestu dne 11. septembra t. l. v kapiteljski cerkvi s sv. mašo g. Ivan Rutar, železn. pristav v Ljubljani, z ugledno gospodično Mileno Negodé. Obilo sreče in božjega blagoslova!

Poročila se je v Ljubljani v cerkvi sv. Jakoba g. Mara Koncilija iz Novega mesta z g. Slavkom Černetom iz Gorice. Obilo trajne sreče!

Umrl je v Ljubljani slovenski najstarejši in najboljši gledališki umetnik g. Ignacij Borštnik. Bodi mu ohranjen med Slovenci časten spomin!

Umrl je na Uncu pri Rakeku poštar, župan itd. g. Avgust Belle po dolgotrajni boleznici dne 20. septembra. Zapustil je štiri nedorasle otroke. Svoječas je služboval na novomeški pošti ter je bil sploh po Dolenjskem dobro znan gospod. Zaostali žalujoči rodbini Belle-Jagodic naše sočutje! Duši blagega pokojnika bodi odprt večni raj!

Umrl je v Rodingersdorfu pri Dunaju g. inženjer Anton Koss, svetnik drž. železnice, dne 14. septembra — dobro znan izza bivanja v Novem mestu. Naj počiva v miru!

Predavanje. V nedeljo, 28. septembra ima ženska organizacija „Krekove prosvete“ ob en četrt na 5. uro popoldne v Rokodelskem domu zanimivo predavanje. Dva govornika se pripeljeta iz Ljubljane. Vse članice organizacije pridite gotovo! Vabljeni ste pa tudi druge dobromisleče novomeščanke in okoličanke k obilni vdeležbi.

Poslovljeni večer novomeških akademikov. Pred svojim odhodom na vseučilišča prirede novomeški akademiki in abiturijenti v soboto, dne 4. oktobra t. l. v vseh prostorih Narodnega doma zabaven večer z izbranim programom: solo-petje, violina solo, izvajanja salonskega orkestra,

burka v enem dejanju in ples, ki pri njem igra poseben orkester. Iz prijaznosti sodelujejo novomeške narodne dame. Ker je čisti dobiček namenjen podpore potrebnim visokošolcem, se nadejamo polne udeležbe. Natančnejši program bo objavljen.

Zahvala. Povodom prijaznega sodelovanja salonskega orkestra visokošolcev v kavarni „Smola“ in „Splichal“ v Novem mestu se odbor novomeškega Sokola tem potom najiskreneje zahvaljuje. Zdravo!

Predstavo priredi dramatični odsek Sloven. katol. izobraževalnega društva v št. Jerneju v nedeljo, dne 28. septembra v društveni dvorani s sledečim vspešnim: 1. Deklamacija; 2. Junaške Blejke, igra v štirih dejanjih; 3. Vse naše — burka. Začetek ob polu 4. uri popoldne. Vstopnina: sedeži I. vrste 3 K, II. vrste 2 K, stojšče 1 K. Čisti dobiček je namenjen za napravo kulis na odru. Predprodaja vstopnic v konsumnem društvu. K udeležbi vabi odbor.

Občni zbor živinorejske zadruge za novomeško okolico se je vršil 9. septembra t. l. v prostorih kmetijske šole na Grmu ob pičli vdeležbi članov. — Na sporedu je bilo: 1.) Poročilo načelstva o delovanju živinorejske zadruge med vojno; 2.) razgovor o živinoreji in živinorejski zavarovalnici; 3.) razgovor o prireditvi živinorejske razstave; 4.) volitev načelstva in novega odbora; 5.) nasveti. — Ker je bil načelnik, g. Franc Grašič, posestnik iz Gotne vasi, osebno vsled nujnih opravil zadržan, je otvoril občni zbor ob 9^{1/2} uri dopoldne v imenu načelstva strokovni učitelj g. Franc Malasek. — Ad 1.) Delovanje zadruge med vojno je imelo namen, omiliti naredbe avstrijske vlade v izvrševanju rekvizicij, posredovati pri nakupu močnih krmil in vzpodbujati člane k vstrajnosti pri živinoreji. — Denarno stanje je sledeče:

Vloga v kandijski hranilnici	1380.42 K
Dnevni blagajni prejemki	178.43 K
Izdatki	32.98 K
Ostanek v ročni blagajni	145.45 K

Ad 2.) Strokovni učitelj g. Fr. Malasek je imel predavanje o umni živinoreji, zlasti da se polagoma opusti reja volov in se posestniki intenzivneje bavijo s kravjerejo. Kravjereja nam daje poleg uprege še do 1500 litrov mleka in enega teleta, kar predstavlja danes 2000 kron letnega dobička napram volom. Da se štiti živinoreja, se je poročalo o ustanovitvi živinorejske zavarovalnice, katera začne poslovati z novim letom, in se je priporočala ustanovitev krajevnega odbora te zavarovalnice s prihodnjim letom. — Ad 3.) Da se povzdigne naša živinoreja, sklene se prirediti živinsko razstavo, katera se ima vršiti 10. oktobra na kandijskem sejmišču. Posestniki, kateri bodo nameravali svojo plemensko govejo živino razstaviti, se že danes na to opozarjajo. Ker pa zadruga nima v ta namen zadostnih sredstev, se naprosi razne javne korporacije za primerno podporo. — Ad 4.) V načelstvo se izvolijo: g. Josip Zurec, župan v Kandiji, kot načelnik; g. Fr. Malasek, strokovni učitelj na Grmu, kot blagajnik; g. Anton Lapajne, upravitelj na Grmu, kot tajnik. — Odbor ostane v celoti kakor preje. Odstopi: g. Fr. Grašič, posestnik iz Gotne vasi, kot načelnik. — Ad 5.) Živinorejska zadruga mora prevzeti promet z živino, da tako izključi razne prekupčevalce, kateri kmeta samo odirajo. Načelstvo.

Trgovska šola, ki se je ustanovila v Novem mestu in bo imela letos pripravljani tečaj in I. letnik, bo gotovo velike važnosti za vso Dolenjsko. Poverjeništvu za uk in vgoščastje je s posebnim zadovoljstvom dovolilo Trgovsko šolo ravno za Novo mesto. Dobrote Trgovske šole se naj zavedajo trgovci in obrtniki in posebno stariši, ki bodo poslali svoje otroke v te šole. Zaraditega je želeli, da se vdeležé slovesne sv. maše, ki bo v sredo 1. oktobra ob 8. urizjutraj v kapiteljski cerkvi, stariši in gospodarji, trgovci in obrtniki ter vsi prijatelji napredka, da podeli Vsemogočni svoj blagoslov novootvorjenemu zavodu.

Sprememba imen poštne uradov. Spremenila so se imena sledečih poštne uradov: Bela cerkev v Bela cerkev na Dolenjskem; Miklavčevo se naziva odslej Žitara ves; Sv. Andraž v Leskovcu odslej Sv. Andraž v Halozah; Šent Ilj odslej Šent Ilj v Slovenskih goricah; Šmartno pri Gornjem gradu odslej Šmartno ob Dretni; Zagradec-Fužine pa se bo nazival odslej Zagradec na Dolenjskem.

Požar v Cegelnici. Že v zadnjem listu smo v kratkem poročali, da so dne 10. t. m. otroci zažgali Pavličev kozolec. V hipu je bil v plamenu tudi hlev in Kukmanov skedenj. Z bližnjega kolodvora so takoj prihitali železničarji, ki so se z znano pridnostjo lotili gašenja. Kmalu nato je došlo tudi gasilno društvo iz Prečine. Brizgalna je dobivala vodo iz železniške lokomotive, ki je bila nalašč v ta namen pripravljena na tiru. To je bilo kaj ugodno, saj bi brizgalna ne mogla črpati vode naravnost iz oddaljene Krke radi pomanjkanja cevi in prevelikega strmeča. Kó so došli še novomeški gasilci pod poveljstvom g. Prežlja, so ti postavili brizgalno ob Krki in od tam polnili z vodo prečinsko brizgalno, kajti lokomotiva se je morala umakniti vlakom, ki je odhajal v Stražo. Ko smo imeli zvezo s Krko, je šlo delo urno izpod rok, in zvečer je bil ogenj zaduščen. — Velika nevarnost je pretila ta dan Cegelnici, kajti v nemale so se že sosedne slamnate strehe, a marljivi vaščani so vsak plamen sproti vdušili. Toda če bi bil potegnil močan veter, bi bila danes Cegelnica le še kup oglja in pepela. — Na kraj nesreče je prihital tudi novomeški g. okrajni glavar dr. Vončina.

Prepovedani živinski sejmi. Radi razširjajoče se kužne bolezni slinarke in parkljarke pri govedih in raznesenja po sejmarski živini, so do preklica v novomeškem okrajnem glavarstvu prepovedani vsi sejmi za govejo živino, ovce in kozé. Prašičji sejmi so dovoljeni; prašiči se smejo le voziti s konji.

Če pišeš v Nemčijo ali Avstrijo, moraš prilepiti na dopisnice znamko za 30 vin., na pismo znamko za 75 vinarjev.

Pisma se morajo po novejši odredbi opremiti z znamko 30 vin., dopisnice pa s 15 vin. Na kupljene dopisnice je torej treba prilepiti še znamko za 5 vin., ker ima dopisnica le znamko za 10 vin. Na to opozarjamo občinstvo, da ne bo treba naslovnikom dvojne znamke plačati.

Koncentracija! Vsi odposlanci, ki so se vrnili iz Pariza, zastopajo odločno mnenje, da se mora na vsak način sestaviti koncentracijski kabinet. Prihodnost bo dokazala, katera stranka je imela tozadevno prav.

Cela pošijatev tobaka ukradena. Cela pošijatev tobaka za Metliko je bila med vožnjo na progi Novo mesto — Črnomelj pokradena. Tatovi sedaj s tem tobakom verižijo po Belikrajini in sosednjem Hrvaškem. — Hudomušne ženske, ki se jezijo pred novomeškimi prodajalnami zaradi sladkorja, katerega baje premalo dobijo, tudi govore, da se je večji del našega sladkorja peljal mimo Novega mesta v hrvaške toplice v čiščenje. — Morda bi se kaj izsledilo, če bi se veriženju bolj ostro stopalo za petami.

Dobrodolna efektna loterija. Društvo „Dobrodolnost“ v Ljubljani si je stavilo vzvišeno nalogo, da pomaga celiti rane, ki jih je našemu ljudstvu zadala svetovna vojska. Že doslej društvo lahko kaže na lepe uspehe svojega delovanja; da bo pa v bodoče moglo še uspešneje delovati, je sklenilo prirediti dobrodelno efektno loterijo v korist sirotam, slepencem, invalidom itd. Poverjeništvu za finance je loterijo dovolilo, končane so tudi že vse priprave in se bodo srečke začetkom tega tedna začele prodajati. Efektna loterija obsega 1317 dobitkov v skupni vrednosti 80.000 kron, in sicer glavni dobiček 20.000 kron (par lepih konj z opremo), 1 dobiček 5000 K (sobna oprava ali krava mlekarica), 1 dobiček 3000 kron (1 zlata damska verižica in en par lepih bisernih uhanov ali ena mlatilnica na gepeljni pogon za dve konjski

sili s siti in tresali), 1 dobiček 1500 K (slamozelnica s stopalom in izsnuvačem ali en pitan prašič), nadalje 13 dobitkov v vrednosti po 500 kron; 40 dobitkov v vrednosti po 200 kron; 60 dobitkov v vrednosti po 100 kron in 1200 dobitkov v vrednosti po 25 kron. Žrebanje se vrši 18. decembra leta 1919. Srečke so po 2 kroni in se naročajo v pisarni društva „Dobrodolnosti“ v Ljubljani, Poljanska cesta 4/I (Alojzijevišče). Srečke se bodo prodajale tudi pri trgoveh in po trafikah. Z ozirom na blagi namen te efektne loterije prosimo vse dobrosrčne Slovence in Slovenke, da pridno segajo po srečkah. Saj bodo s tem poleg možnosti, da zadenejo lepe dobitke, pomagali tistim, ki so podpore najbolj potrebni. — Posebno prosimo naše Orle in Orlice, Marijine družbe in izobraževalna društva, da nam s svojim odličnim sodelovanjem pomagajo pri našem delu. Prva dobrodelna efektna loterija v svobodni domovini mora doseči časten uspeh. Vsi na delo za dobro stvar! — V Ljubljani, dne 17. septembra 1919. — Za loterijski odbor društva „Dobrodolnosti“: Ivanka Jegličeva, predsednica; stolni kanonik Al. Stroj, podpredsednik.

„Vodiška Johanca“ je umrla v deželni bolnišnici v Ljubljani. Pisala se je Ivanka Jerovšek in je bila doma iz Repenj, župnije Vodice. Bodi ji Bog milostljiv.

Žena zaklana v pričo moža. Pri Divači ob nekem križišču cest stoji gostilna Mahorčič. — Dne 3. septembra so prišli zvečer tik pred policijsko uro trije italijanski vojaki, od katerih je Mahorčičeva žena enega poznala in mu je to tudi povedala. Ko so že odhajali, se dva obrneta nazaj, namerita puško proti Mahorčiču in mu zapovesta, da se ne gane. Tretji pa se je z nožem zagnal na ženo in jo zabodel v vrat. Ko je žena ležala v krvi, je moral mož izročiti roparjem blagajno z 8000 lirami, nakar so vojaki zbežali. Ženo so hoteli umoriti, ker je enega poznala. Rana je težka, toda upati je, da bo žena okrevala. Roparjev še niso izsledili.

Ustavljeno kazensko postopanje. Kot smo svoječasnoročali, sta zakonska Ana in Anton Ferenčak osumljena umora na svoji sorodnici Mariji Fatur. Ker sodnija ni našla dosedaj nikakih dokazov, ki bi potrjevali to sumnjo, se je kazensko postopanje ustavilo in sta bila obadva imenovana izpuščena iz preiskovalnega zapore, v katerem je Ana Ferenčak medtem tudi porodila. — Enkrat pride tudi ta skrivnost odkrita na dan.

Pozabila se je v nedeljo v vlakom v Stražo železniška legitimacija in notes s petnajstimi kronami. Deček, kateri je bil v vozu in je mogoče spravljal, je od neke osebe dobro poznan — naj prinese legitimacijo na postajo v Stražo ali pa v Novo mesto na postajo.

Doneski k vremenoslovju

(27)

Bele Krajine.

J. Šašelj.

VI. Kakšno vreme smo imeli v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji, v zadnjih 10 letih v posameznih mesecih.

Meseca aprila smo imeli prav neugodno vreme, izvzemši nekoliko dni, posebno zadnjih treh dni. Bilo je večinoma oblačno, prav mokro, ker je obilo deževalo, pa tudi prav hladno, ker je držala večinoma burja, da nas je večkrat kar zeblo. Posebno je bila grda druga polovica, in mrzleja, kakor prva. Vsled tega ne navadno grdega vremena tudi ni moglo skoraj nič rasti, tako, da ni bilo o svetem Juriju skoraj še nič zelenega, razun bukev, ki so bile ozelenele, toda tudi še ne popolnoma. A cvetelo pa o sv. Juriju razun breskev in nekaterih črešenj ni še prav nič. Ker so bili pa zadnji trije dnevi v mesecu prav gorki, je v teh dneh potem precej ozelenelo. Zelene so bile breze in nekoliko tudi gabri. Začeli so zeleneti tudi nekateri hrasti, a drugi pa so bili še popolnoma suhi, kakor tudi kostanji.

Hranilnica in posojilnica

za Kandijo in okolico

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje

po čistih $2\frac{1}{2}\%$

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit in na vknjižbo

po 4%

Cvetele pa so ob koncu meseca že vse črešnje, kakor tudi nekatere bélice (slive) in cibore, pa tudi kaka rana hruška. Drugo sadno drevje pa je bilo še nerazvito in ni ne zelenelo, ne cvetelo, kar pa ni bilo čudno, vsaj smo imeli še 20. aprila zjutraj ob 6. uri še — 1 C zime. Sploh je bila vegetacija tega leta za dober mesec za vegetacijo prejšnjega leta. Vsléd tako neugodnega vremena so mogli ljudje le malo delati po polju in vinogradih. Le malo jih je v tem mesecu posadilo krompir, ker je bila zemlja nekatere dni kar zmrznjena. Ljudje niso pomnili, da bi bilo meseca aprila kdaj pri nas tako neugodno in mrzlo vreme. Topline oziroma zime smo imeli v tem mesecu zjutraj od 6. od 1 C do 10, popoldne ob 3. pa od 5 do 19 C. Na Gorjancih je zapal v tem mesecu, zlasti v drugi polovici, tudi večkrat sneg in celo precej globoko proti vznožju.

Meseca maja smo imeli pa prav lepo in ugodno vreme z malimi izjemami, pa tudi vsled hude vročine že precej suše, ker se ni do 26. nobenkrat zadosti namočilo, držala je namreč skoraj ves mesec burja, zato ni bilo dežja. K sreči pa so bile noči mrzle in je bilo tudi po jutrih hladno, padale so pa tudi močne rose, kar je držalo letino, da se ni posušila vsled hude vročine in suše. 21. je vlekla huda burja, ki je pregnala zvečer deževne oblake, držala je potem še vso noč in 22. smo imeli zjutraj samo 8.5 C topline in 23. pa celo samo 5 C. Po dragah je bil mraz, ki je posmodil fižol in buče, drugodi pa tudi steljo ali praprot, ki je bila močno poparjena. V Črnomlju pa so imeli celo samo 2 C. Mraz je naredil tam še več škode, kakor pri nas. Vsléd hude suše tudi letina ni mogla rasti. Korenje, ki je bilo večinoma redko, je komaj iz zemlje priklilo, ravno tako tudi pesa in koleraba. Tudi mnogo krompirja še ni bilo iz zemlje. Ker ni mogla trava rasti, tudi ni bilo paše za živino in zemlja je bila po nekodi kar razpokana. Šele 26. in 27., oba binkoštna praznika, se je dosti namočilo, da so mogli ljudje orati in proso sejati, česar preje ni bilo mogoče. Žal pa, da je binkoštna praznika, to je od sobote do ponedeljka po nekaterih krajih v Beli Krajini tudi toča naredila precej škode, kakor v podzemeljski, črnomaljski in preloški župniji, onostran Gorjancev pa binkoštno soboto v župnijah Trebnje, Mirna in Št. Peter pri Novem mestu, kjer je naredila ogromno škodo. Ker smo imeli zadnje 3 dni aprila in tudi v začetku maja prav lepe, solnčne in gorke dni, je sadno drevje naenkrat vse ozelelo in začelo cvesti. Tudi trta, ki ni koncem aprila še skoraj nič odganjala, je začela vsled izredne topline bujno odganjati in je kazala obilo zaroda. Povprečne topline smo imeli maja zjutraj ob 6. od 5 do 15 C, pop. ob 3. pa 11 do 23 C.

Tudi junija smo imeli zopet hudo vročino in prav občutljivo sušo. Tako suhih mesecev, kakor sta bila maj in junij v tem letu, nismo pomnili, vsaj navadno ravno ta dva meseca prav rado dežuje. Po hudi vročini v prvem tednu junija in po prav občutljivi suši, dobili smo 8. popoldne in zvečer vendar toliko dežja, da so mogli ljudje vsaj presaditi. Ta popoldan pa je pobila po nekodi v Beli Krajini tudi

toča, kakor v Podzemlju, Cerkvišču in na Krasincu in nekaj malega tudi v Gribljah. Pri nas pa je bil samo hud vihar z nalivom. Pobila pa je tudi še, kakor je pisal „Slovenec“ 131 v Črnomlju in okolici, kjer je udarila tudi strela dvakrat, in, kakor je pisal „Slovenec“ št. 132, tudi v poljanski dolini, kjer je padala pol ure in uničila vse v Podgori, v župniji Stari trg in v Čepeljah, v župniji Nemška loka. Najhuje sta bili prizadeti vasi Čeplje in Vincol. Od 20. do 22. pa je vlekel hudo veter, ki je še bolj izsušil zemljo. Drugači pa je držala ves mesec burja, ki je odganjala deževne oblake. Ker smo imeli skoraj ves mesec lepe solnčne in vroče dni, poznala se je suša že močno po polju in rastlinstvu. Trave, posebno po vrtilih, so se kar posušile. Tudi nekateri fižol se je bil posušil. Sušile so se tudi turšice po tankih in peščenih zemljah, ravno tako nekatero drevje, posebno sadno, da je odpadal list in sad. Živina ni imela skoraj nič paše. Tudi svinjam za kotel ni bilo kaj brati, ker vsled silne suše ni moglo skoraj nič rasti. Kulpa je imela 23. že 25.5 C topline, 26. pa je kazal toplomer na solncu 52 C. Vsléd hude vročine in suše je tudi ječmen preje prizoril, da so ga poželi nekateri že pred kresom. Pri manjkalo je tudi vode po vodnjakih in kalih. Ljudje so bili silno žalostni in obupani, ker je kazala letina še slabše, kakor je bila leta 1916 in ker nekateri že niso imeli skoraj kaj kuhati, ker ni nič moglo rasti. Nasprotno pa je bilo to izredno lepo in gorko vreme, ki je trajalo ves mesec, posebno ugodno za trto, ki je tudi ne navadno bujno rastla, da so bile nekatere mladice koncem meseca že po 2 do 2 in pol metra dolge. Tudi cveteti je bila kmalu začela in so bile vse trte do kresa že odcvetele. Koncem meseca so imele nekatere trte grozdje že debelo kakor grah. Povprečne topline smo imeli junija zjutraj ob 6. od 13 do 19 C, popoldne ob 3. pa 18 do 29 C.

Polnoletnost.

Po srbskem in črnogorskem zakonu je polnoleten, kdor je izvršil 21. leto svoje starosti. Po avstrijskem zakonu, ki je veljal pri nas, pa tudi na Hrvaškem, pa je dosegel človek polnoletnost šele z dovršenim 24. letom; ravno tako v Bosni in Hercegovini. Ta razlika se je morala izenačiti, tembolj, ker smo mi s svojim določilom bili precej osamljeni. Naši sosede Nemci in Lahi, kakor tudi Francozje, dosežejo polnoletnost z 21. letom. Švicarji celo že z dovršenim 20. letom. Ravno tako je v Rusiji. Tudi Nemška Avstrija je sledila temu vzgledu ter določila, da postane polnoleten, kdor izpolni 21. leto. Z zakonom z dne 31. julija 1919, ki je bil objavljen dne 2. septembra v „Službenih Novinah“, je za vso kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev uzakonjeno, da postane vsak naš državljani polnoleten s pričetkom dneva, katerega dopolni 21. leto starosti. Za nazaj zakon ne velja. Vsi, ki so bili tedaj dne 2. septembra stari več kakor 21, pa manj kakor 24 let, so postali polnoletni z dnem 2. septembra 1919. Pozdravljamo ta zakon kot mal, toda zelo važen korak na potu izenačenja zakonov v Jugoslaviji.

Naznanilo.

Uglednemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvoril v KANDIJI št. 28 pri Novem mestu v hiši g. Receljna

sedlarsko obrt

ter se priporočujem za izdelovanje in popravila vozov in vseh drugih v to stroko spadajočih del. Potrudil se bom svoje cenjene naročnike v vsakem oziru zadovoljiti s točno in solidno postrežbo in kolikor mogoče z nizkimi cenami.

Odličnim spoštovanjem

Alozij Grilc,

sedlar in tapetnik.

Razvedrilo.

V šoli. Učitelj: „Jakec, kakšne besede imamo razen samostavnikov in glagolov?“ — — no bo kmalu kaj, ti le-nuh! — Jakec: „Áha — priimke!“

Olajševalne okoliščine. Zagovornik: „Gospod državni pravdnik je zatoženca preveč očrnil. Zatoženec je sicer res zločinec in ulomilec — pa jaz bom dokazal, kako nežnočuten je in kako dobro sree ima. Ko je stopil v hišo, je sezul črevlje in hodil v samih nogovcah v takem mrazu ne boječ se, da bi se nevarno prehladil. In zakaj to? Samo zaradi tega, ker ni hotel gospodarja v spanju motiti. Razen tega je odstranil vse zadržke čisto tiho, da ne bi družine zbudil. Ali se morejo dobiti še bolj olajševalne okoliščine?“

Življenja sit. A: „Če si hotel utoniti, zakaj si pa precej na pomoč klical, ko si v vodo skočil?“ — B: „Na misel mi je prišlo, da me je prijatelj za drugi dan h kosilu povabil, — na kar sem bil prej pozabil!“

Zdrav kraj. Tujec: „Povejte mi, gospodična, ali je tukaj zdrav kraj?“ — „No, jaz mislim, da. V desetih letih sta le dva človeka umrla: dohtar in lekarnar!“

Abstinent je človek, ki ga mora prejad počiti, predno žganje pije.

V gostilni. Gost: „Zakaj sem moral tako dolgo čakati na kisle kumare?“ — Natakariča: „Oprostite, niso bile še zadosti kisle!“

Dobre toplice. Tujec: „Ali so vaše toplice res zdravilne?“ — Domačin: „Pa še kako! Eden je bil tukaj, ki so ga morali v kopeli nositi — pa čez štirnajst dni je pobegnil brez tuje pomoči in še ves dolg seboj odnesel!“

Smrt. Gospa: „Gospod doktor, umreti mora biti pa res nekaj težkega.“ — Doktor: „Kaj še! Človek se na vse navadi, tudi na to, da ga ni več na svetu!“

Dober začetek. Tujec: „Gospod svetnik, ali je vaš sin tudi zdravnik?“ — Doktor: „Tudi. Pa bo kmalu ali berač ali pa milijonar — on vsacega bolnika v treh dneh ozdravi!“

V gozdu. Tujec: „Zakaj jokaš, dečko?“ — Deček: „Iščem mater, ki išče očeta, ki išče gob.“

V lekarni. Tujec: „Jaz sem rabil vaše sredstvo zoper izpadanje las in sedaj sem čisto ob nje.“ — Lekarnar: „Kaj ne, da je pomagalo! Sedaj vam ne bodo več izpadali.“

Pred sodiščem. Sodnik: „Vi ste tožniku rekli ‚tepec‘ — to je žalitev. — Zatoženec: „Oprostite, jaz sem mislil, da je res!“

- HIŠA -

na prodaj na lepem prostoru. Več pove upravnistvo Dol. Novic.

Prodajalniška oprava

se proda po ceni. Obstoji iz polic s predali, navadnimi policami in prodajalniško mizo. Dobi se tudi tehtnico z uteži in tri steklenice po 50 litrov. — Vpraša se pri Matildi KASTELIC, Karlovska cesta št. 83. Novo mesto.

Tvrka E. GUŠTIN v Metliki - dobavlja poljedelske stroje

vseh vrst. — Zahtevajte cenik!

Vr XII 866/19-12

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani je razsodilo tako: Obtoženka Ana Fifoltova roj. Berusova, rojena 15. julija 1864 v Gor. Globodolu, pristojna v Mirno peč, r. k., vdova, posestnica in kupčevalka iz Ivanjevasi št. 18, že kaznovana

je kriva

da je, že enkrat radi draženja obsojena, dne 12. aprila 1919 v Ljubljani, izrabljaje po vojnem stanju povzročene izredne razmere, zahtevala za eno kokoš 80 K, torej za potrebščino očitno čezmerno ceno; zakrivila je s tem pregrešek po § 2 O t. 2a cesarske naredbe z dne 24. marca 1917, št. 131, drž. zak. in

se obsoja

po § 20 t. 2. cit. naredbe z uporabo § 260 b k. z. na 1 (en) mesec strogega zapora, poostrelega z enim trdim ležiščem vsaki teden ter v plačilo denarne globe v znesku 300 (tristo) kron, eventualno v slučaju neizterljivosti v nadaljnih 30 (trideset) dni zapora in v smislu § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja izvršitve kazni; po § 45 št. 1 cit. naredbe se objavi v »Domoljubu« in v »Dolenjskih Novicah« in z nabitjem na občinski deski v Ljubljani in v Mirni peči.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1919.

Ženitev!

Pošten mladenič, krojač, 25 let star, z 10.000 kron (gotovine) premoženja, se želi v svrhu ženitve seznaniti z 18 do 26 let staro deklico; vdove brez ali z enim otrokom niso izključene — ki bi imela saj nekoliko posestva. Resne ponudbe s sliko, ki se tudi vrne. Tajnost zajamčena. — Ponudbe na upravnistvo Dol. Novic pod šifro „krojač“.

Smrekove gozdove

v bližini železniških postaj kupi po najvišji ceni Franc JAKŠE v Novem mestu.

Popravila

starih klobukov iz filca, za moške in za dame, se sprejema v najfinejšo izvršitev pri Franciški Kleindienst, Kandija št. 93.

Oglas.

Kupi se parna ali vozna žaga. Vsaka množina bukovih, hrastovih in mehkih drv.

Obvezne ponudbe poslati na družbo: „Impex“ v Ljubljani.

Lekarna J. BERGMANN v NOVEM MESTU

kupuje po najvišji ceni:

kimel, janež, bezgovo cvetje, lipovo cvetje, kamilice, žavbelj, ajbiš, tavžentrože, lisičjega repa s me (štupa) ženof in druga zdravilna zelišča sveža ali suha

Stanovanje

se takoj odda - obstoječe iz ene sobe, kuhinje, šrambe, kleti, svinjakov in na željo se dobi tudi nekoliko njive. Izve se pri Ivan KOCJAN, Dol. Straža.